

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА „ПАРАЋИН“

за 2023. годину

1. ДЕЛАТНОСТ ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА „ПАРАЋИН“

а) основна делатност, функције, циљеви

Завичајни музеј „Параћин“ основан је одлуком Скупштине општине Параћин 1990. године (до тада је радио као збирка) као Установа културе, са задатком да прикупља, научно обрађује, штити, чува, излаже и публикује покретна културно историјска добра на територији општине Параћин.

Главна делатност Завичајног музеја је:

91.02 - делатност музеја, галерија и збирки

б) правни основ функционисања

Завичајни музеј функционише на основу Закона о култури (Сл. гласник Републике Србије број 72/2009, 13/2016, 30/2016, 6/2020, 47/2021, 78/2021) и Закона о културним добрима („Службени гласник РС“ 71/94, 52/2011, 99/2011- др. закон, 6/2020- др. закон и 35/2021- др. закон).

в) специфичности битне за функционисање

У Музеју постоји археолошко, историјско и етнолошко одељење и конзерваторска радионица. У Музеју ради шест извршиоца са високом стручном спремом и то: директор археолог и кустос, два кустоса археолога, кустос документариста и два млађа сарадника са високом стручном спремом без положеног стручног испита. Један кустос археолог покрива праисторијску и природњачку збирку, други кустос археолог покрива античку, средњевековну и нумизматичку збирку као и историјско и етнографско одељење и библиотеку, документариста води рачуна о музејског документацији, а два млађа сарадника покривају педагошко-маркетиншку делатност.

У оквиру Музеја постоји стална археолошка, палеонтолошка и етнолошка поставка, поставка привредне историје града, као и изложбени простор у коме презентујемо свој рад кроз тематске изложбе.

Сам Музеј је смештен у једној од првих спратних зграда направљеној средином XIX века у Параћину, која је 1984. стављена под заштиту, односно проглашена спомеником културе и дата Музеју на коришћење.

2. АКТИВНОСТИ У ПЛАНИРАНОМ ПЕРИОДУ

а) стална активност

Одељење за праисторијску археологију вршиће обилазак старих и евидентирање нових археолошких локалитета у циљу непрестане контроле ради предузимања потребних превентивних мера заштите уз израду пратеће музејске и теренске документације. Наставиће се са сталним праћењем стања археолошке грађе, а такође и рад на њеној заштити и анимацији.

Наставићемо обраду евидентираних археолошких локалитета на територији општине Параћин. Обрада подразумева обилазак, фотографисање и одређивање граница археолошких локалитета. Крајњи резултат је израда археолошке мапе општине Параћин.

Наставља се пројекат „Културна баштина града Параћина“ којом је обухваћено проучавање и презентовање постојећих покретних и непокретних културних добара са територије града, као и ново истраживање већ евидентираних археолошких локалитета и евидентирање нових. Истраживање, обрада и публиковање налаза ће се вршити у сарадњи са Археолошким институтом. У плану је наставак обраде и публиковање археолошког материјала из периода неолита, енеолита, бронзаног доба и периода романизације који се чува у депоу Завичајног музеја „Параћин“ и Музеја „*Horreum Margi*“ у Ћуприји.

Наставља се пројекат „Археолошка радионица“ која подразумева систематско истраживање локалитета Турска чесма у Дреновцу, као и других праисторијских локалитета на територији општине Параћин. Наставља се са уређивањем простора унутар Балона 1 где ће бити презентовани резултати истраживања, а у плану је да се овај простор у будућности отвори за посетиоце.

Одељење за античку и средњевековну археологију Одељење за античку и средњевековну археологију поред редовних активности на пољу обраде музејског материјала, на пољу заштите покретних културних добара, посебну пажњу посветиће нумизматичким

фондовима и збирци средњовековног оружја. Наиме, наставићемо са систематским богаћењем збирки и настојаћемо да је попунимо свим познатим ковањима српског новца до којих можемо да дођемо, а који су били у оптицају на територији коју покрива наш Музеј. Такође ће се прикупљати и средњовековно и античко оружје које је коришћено на нашој територији, а које недостаје у нашим збиркама. Ово одељење наставља са снимањем средњовековног материјала и у 2023. години, како би била комплетирана музејска фото документација. У плану је серија нумизматичких изложби и штампа каталога. У тогу наредне године у плану је реализација средњовековне изложбе из фондова Завичајног музеја.

За откуп музеалија опредељено је 100.000,00 динара на позицији 515 у Финансијском плану. Сваке године вршимо откуп музеалија јер смо ми по закону надлежна установа за заштиту покретних културних добара и као таква имамо право прече куповине у случају да физичко или правно лице жели да прода артефакт који представља културно добро. Поред археолошких ископавања и поклона, ово је примарни начин помоћу којег обогаћујемо музејски фонд и збирке.

У наредној години планиран је наставак пројекта „Петрус – Археолошки парк“. Пројекат подразумева наставак систематских истраживања средњовековног утврђења Петрус у Забреги, као и конзервацију досад истражене површине и припрему за презентовање посетиоцима. Поред овог локалитета овај пројекат подразумева истраживање и осталих средњовековних локалитета на територији Петрушке области, а коначан циљ је ископавање, рестаурација и презентовање јавности утврђења Петрус са околним црквама и манастирима из XIII и XIV века. Паралелно са овим пројектом настављамо са пројектом „Оживи средњовековни Петрус“ који подразумева дигитализацију и 3Д моделовање налаза и локалитета, а све ово ћемо представити на интерактивној изложби.

Током наредне године планирана су заштитна истраживања на средњовековном локалитету планине Баба. Радове ће финансирати Крушевац пут АД.

Одељење за историју радиће првенствено на фондовима војно-политичке, друштвене и привредне историје који су уједно и најобимнији. Посебну пажњу посветићемо попуњавању фондова спорта, политике и привредне историје, а нарочито фонда – личности значајних за историју Параћина, а који су рођени или су живели у овом крају. Предстоји нам и напоран рад на прикупљању материјала по питању историје урбанизације Параћина.

Када је реч о нумизматичкој збирци предстоји нам попуњавање фонда модерне нумизматике, односно збирке папирног новца кнежевине и краљевине Србије, краљевине

Југославије и СФРЈ, папирним новчаницама које недостају нашој збирци, као и фотографисање и скенирање збирке и припрему за публиковање.

Одељење за етнологију поред редовних послова на систематском обогаћивању фондова збирки, радиће на конзервацији, а по потреби и рестаурацији и издвајању и припреми предмета за будућа излагања. Посебну пажњу посветићемо истраживању и очувању старих заната, као и истраживањима нематеријалне културне баштине која се односе на прикупљање података о обичајима, становању, песмама, играма и народном стваралаштву Параћина и околине. Посебна пажња и ове године биће на презентацији, заштити и ревитализацији стакларства у Параћину и околини, као и наставак пројекта истраживања и документовања стакларске традиције. Поред дигиталне платформе, изложбе и осталих пратећих програма, у плану је штампа публикације, као и научна конференција.

Свим одељењима наше установе предстоји детаљна ревизија фондова, допуна постојеће документације и наставак започете дигитализације грађе у складу са одлукама Министарства културе и информисања.

Библиотека нашег Музеја ће набављати стручну литературу која ће користити како за потребе музејских служби тако и за стручне консултације наших ученика и студената приликом израде семинарских и дипломских радова, а такође и за потребе рада на историјским публикацијама параћинских и других аутора.

Завичајни музеј у Параћину се пре пет година прикључио манифестацији „Музеји за десет“ поводом прославе ноћи музеја, са неколико радионица и изложби. У плану је гостовање неколико изложби из других установа, а осим тих изложби, музеј ће организовати и изложбе из својих фондова.

Планирана је шеста по реду манифестација „Бранкови дани“ која ће бити одржана у Доњој Мутници, а биће посвећена Бранку Крсмановићу. Поред богатог културно-уметничког програма у родној кући Бранка Крсмановића у Доњој Мутници биће обновљена поставка.

Поред ових манифестација и изложби, музеј ће организовати и предавања. У сарадњи са школама, организоваћемо радионице и презентације за децу како би код младих подстакли развој свести о очувању културне баштине.

У плану је организација још 10 догађаја који промовишу локално културно наслеђе у току 2023. године.

У плану је интензивнија издавачка делатност Музеја у наредно периоду и објављивање Зборника радова Музеја.

Очекује нас сређивање сталне поставке. Урађена је припрема, пројекат и графички дизајн поставке, а након планираних дешавања у наредном периоду ћемо интензивно радити на припреми нове поставке.

У наредном периоду радиће се интензивно на привлачењу посетилаца, то ће се постићи циљаним маркетингом (штампањем флајера, каталога, преко радија и телевизије и нарочито путем интернета, сајта музеја и преко друштвених мрежа, које су изузетно присутне у животима људи и преко којих се може директно комуницирати са грађанима, сазнати њихове потребе и жеље). Претходних година започели смо да радимо изложбе које укључују савремене технологије а мишљења смо да такав начин презентације привлачи већи број младих људи. Како су се у току претходних година установе културе суочиле са великим изазовима у свом раду, у наредној години ћемо свакако посветити више пажње дигиталним садржајима. У плану је да у наредном периоду започнемо са радом на електронском водичу кроз сталну поставку Музеја преко апликације за мобилне телефоне. Покренули смо нову интернет презентацију, а у плану је још више рада на промоцији и привлачењу посетилаца.

3. ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ РАДА

Планирани програм конципиран је врло реално и представља добру основу за дугорочан и континуирани рад како на пољу регистравања покретних и непокретних културно-историјских добара и њихову заштиту, тако је и добра основа за научно истраживачку делатност.

Мерљиви резултати рада наше установе су **едукација** пре свега ученика основних и средњих школа путем изложбене делатности и других видова презентације културних добара, а такође и путем стручних консултација, првенствено са ученицима и студентима око израде семинарских и дипломских радова.

Археолошка ископавања у којима учествује наш музеј су материјал за израду магистарских, дипломских и семинарских радова како на нивоу средњешколског тако на нивоу високошколског образовања. Такође, практично искуство које стичу студенти кроз рад у летњем археолошком кампу врло је битно за њихов будући самосталан рад у струци. Кроз књигу утисака ослушкујемо критике и жеље корисника наших услуга и оне су нам путоказ у раду.

4. ПРОБЛЕМИ У РАДУ И ПРЕДЛОЗИ ЗА ЊИХОВО РЕШАВАЊЕ

Тешкоће које прате рад наше Установе углавном се рефлектују кроз два основна проблема а то је: **недостатак простора**, како радног тако и простора за смештај музеалија-депоа и **недостатак стручног кадра**.

Решење проблема недостатка простора је покренуто и делимично решено. Преселили смо пословни простор у нову зграду депоа, а спрат старе зграде смо проширили и претворили у изложбени простор. У наредном периоду овај простор ће такође постати стална поставка. С обзиром на то да материјал који треба изложити превазилази и нови простор, јавља се проблем галеријског простора за излагање повремених изложби. Због тога је покренуто питање проширења зграде, урађено је идејно решење, у наредним годинама је планиран почетак реализације овог пројекта. Урађен је пројекат адаптације старе зграде Завичајног музеја, а следећи корак је израда пројекта проширења зграде након решавања имовинских односа на парцели на којој је смештен Музеј, као и уређење дворишта, где се у топлијем делу године одржавају сви пратећи музејски и едукативни програми, а које је у јако лошем стању већ дуги низ година.

Проблем у раду нашег Музеја представља недовољан број запослених, првенствено стручних кадрова који би омогућио лакше сналажење и спровођење радних активности музеја. Повременим ангажовањем стручних кадрова на пројектима смо донекле решили овај проблем, али потребно је интензивно радити на трајном решењу овог проблема.

Током наредних година очекује нас повећани обим посла

Пред Завичајним музејем „Параћин,, у Параћину у наредним година стоји веома важан задатак у области очувања културног наслеђа општине Параћин, па тако и Републике Србије, а који ће се остваривати кроз више различитих пројеката од националног културног значаја.

Неки од ових пројеката су увелико у реализацији, а неки су у повоју, с тим да реализација и осмишљавање појединих пројеката отварају простор за дефинисање потребе за још неколицину нових пројеката који би се нужно наставили на ове или исте употпунили.

Уједињене нације су календарску 2022. годину прогласили за годину стакла, а наш Музеј се прикључио интернационалној иницијативи са бројним пројектима и активностима које ће се наставити и у наредној 2023. години.

Завичајни музеј „Параћин“ у сарадњи са општином Параћин припрема музеолошку студију за нови Музеј стакла у Параћину, која подразумева обраду и вредновање неколико хиљада предмета стакла, осмишљавање будуће поставке, активности и програма будућег Музеја.

Упоредо радимо на платформи дигиталног музеја стакла „Digital Glass Serbia“. Такође у припреми је и велика изложба о Српској фабрици стакла. Током претходне године наш Музеј се прикључио стручној групи за стакло, интернационалне музејске организације ИКОМ са бројним пројектима и стручним капацитетима.

Поред наведених ствари у току је процес дигитализације комплетне музејске грађе, припрема документације за проглашење музејских предмета за културна добра и наставак бројних пројеката и активности.

Како сви ови пројекти односно стручни рад на њима, на реализацији и на дефинисању нових пројеката тражи ангажовање стручњака, кадровске могућности Музеја какве су тренутно, те потребе не могу покрити.

Ово ствара потребу за проширењем постојећег броја запослених, односно јасну и незаобилазну потребу да се на страни кустоса које упошљава наш музеј повећа број извршилаца за најмање једног кустоса, као и административног радника који у Музеју не постоји од краја 2020. године.

Председник Управног одбора
Миломир Марковић